

MENINGER

Jordbruks- oppgjøret

Det er ikke mye begeistring å finne for resultatet av årets jordbruksoppgjør. Kommentatorer har hevdet at statens forhandlingsleder Leif Forsell er den eneste som synes å være fornøyd. I rene tall virker det som et bra oppgjør, all den tid Landbruksdepartementet sier at rammen for oppjøret gir et grunnlag for en inntektsvekst på 10,25 prosent eller omtrent 25.000 kroner pr. årsverk i 2012. Men forventningene var betydelig høyere enn de 1,4 milliarder kroner som rammen for oppjøret ble. Og organisasjonene tilbakeviser at det er en lønnsøkning på vel 10 prosent i oppjøret.

Forventninger er ikke minst skapt i de tre regjeringspartiene. På sine landsmøter

LEDER



Skulle ha gitt bønderne et bedre oppgjør

kronemessig sakker akterut i forhold til andre grupper i samfunnet. Resultatet ble knappe 300 millioner kroner lavere.

På grasrota i Norges Bondelag er det åpenbart ikke mange som er fornøyd med årets avtale. De første kommentarene – både til media og i form av kommentarer på forskjellige nettstedet gjennom nasjonaldagen – er det ikke spart på negative karakteristikker av årets avtale. Lederen av Bondelaget, Nils T. Bjørke, er åpenbart hjeller ikke overvettets fornøyd når han uttalte på pressekonferansen etter avtaleinngåelsen at man gikk inn i forhandlingene med et tydelig krav om et skikkelig inntektsløft. Bjørke mener dette ikke ble innfridd, men at denne avtalen var så langt det var politisk mulig å komme.

Hovedutfordringen for faglagene i landbruket er at de blir presset av myndighetene til å være med på kortsiktige inntektsløsninger, mens jordbruksoppgjøret ikke betyr noe grunnleggende for en omlegging av landbrukspolitikken. Isolert sett kan oppjøret være til å leve med, men det føyer seg inn i rekken av oppgjør som ikke bidrar til endring av landbrukspolitikken. Gjennom avtalen gir Bondelaget legitimitet til en landbrukspolitikk som fører til nedlagte gardsbruk, gjengroing, sentralisert matproduksjon, lave kraftforpriser, økt import og fallende inntekter.

Myndighetene skulle ha gitt bønderne et bedre oppgjør i år. Når det ikke skjedde, vil forventningene til landbruksmeldinga fra statsråd Lars Peder Brekk bli enda større. Den endringen i landbrukspolitikk som mange bønder og distriktsrepresentanter i regjeringspartiene har forventninger til, må komme gjennom helt andre signaler i landbruksmeldinga. Jordbruksavtalen foreskriver mer av det vi har sett ikke fungerer de siste årene. Skal optimismen komme tilbake til landbruket må landbruksmeldinga innvarsle en ny kurs.



STORSLAGENT: Levanger er vel vant med jubileer - her fra Festplassen under byens 100-årsjubileum i 1936. Datidens jubileumskomiteé var ikke andre «live», til høsten i Levanger kirke, med orkesterdelen i et nyskrevet arrangement av Trond Kolaas, for janitsjar, skriver kronikøren.

Levangerkantaten

KRONIKK

Rolf Diesen, HiNT

Førstelektor i musikk, leder prosjektet «Dokumentasjon av kulturarven etter Paul Okkenhaug» <http://www.paul-okkenhaug.no/>



Levanger by markerte i 1936 et omfattende jubileum, 100 år etter de fikk kjøpstadsrettigheter. Forberedelser kan følges allerede fra april 1934, da hovedkomiteen for 100-årsjubileet hadde sitt første møte. Det var naturlig nok gjennomføringen av omfattende utstillinger med en beregnet tilstrømning på 50 – 100.000 mennesker som domi-

nerte planleggingen. Men til et jubileum hører også høytid og fest. Levangerkantaten ble en sentral del av dette.

I møteboken (Forhandlingsbok for nemnda for 100 aarsjubileet) for 20. august 1935 står å lese: «Forelå kantate skrevet av fru Agathe Wibe. Den ble godkjent. Det ble gjort vedtak om å henvende sig til distriktets komponister for å høre om nogen vilde påta sig å skrive musikken og hva dette vilde koste. Formannen påtok sig å ordne med dette». Dette er første gang det er nedfelt noe skriftlig om det som skulle bli Levangerkantaten, eller «Kantate til Levanger by ved 100 årsjubilæet 1936», som ble dens fulle navn.

Hvor ideen kom fra, er ikke godt å si. Men noe av det første komiteen foretok seg, var å innhente opplysninger og programmer fra andre byjubileer. Og opplysninger fikk de, fra Norges byforbund, datert mai 1934: «Centralbyrået tillater sig i den forbindelse å oversende



Historien – og kantaten – lever!

avskrift av program for dagens festligholdelse i Arendal, Vadsø og Risør samt trykt program og en kantate fra 100 års dagen i Bodø».

Det kan være at ideen kom her. Tekstforfatter ble altså Agathe Wibe (1871–1955). Hun var født Strømsøe, født og oppvokst i Levanger, på dette tidspunktet bosatt i Mosjøen. Hun var søster av komiteens formann, Reidar Strømsøe. I familiesammenheng minnes hun som en person som var svært opptatt av poesi og skrev mange dikt. Hun skrev også et «Hyldningsdikt til Levanger», som hun selv leste ved borgermiddagen på selve jubileumsdagen i 1936.

Hvilke prosesser som førte fram til at den unge Paul Okkenhaug (1908–1975) fikk oppdraget med å lage musikken, er ukjent. Avklaringen må ha skjedd relativt raskt. Allerede på nyåret 1936 var musikken komponert, ut fra opplysninger han gir i brev til sin bror Arne. Okkenhaug hadde på dette tidspunktet utdan-

Trønder-fluisa

SJEFREDAKTØR OG ADM. DIR.: ARVE LØBERG

NYHETSREDAKTØR: ARNULF GOTVASLI, POLITISK REDAKTØR: JOHN ARNE MOEN
MAGASINREDAKTØR: HEIDI J. STIKLESTAD, UTVIKLINGSREDAKTØR: BJØRNRAR TROMSDAL

Trønder-Avisa ble etablert i samarbeid mellom avisene Nord-Trøndelag (1919) og Inntrøndelagen (1897)



smålåten, men slo til med egen kantate - som skulle bli det første større musikkverk ført i pennen av Paul Okkenhaug. - I jubileumsåret 2011 kan kantaten videreføres i to nye utgaver. Den ene på DVD, den
FOTO: LEVANGER MUSEUM

- et jubileum i jubiléene

nelse som organist, han hadde studier i komposisjon og noen få komposisjoner bak seg, først og fremst for sang og klaver. Dette var hans første komposisjon i det store formatet, med solist, kor og fullt symfoniorkester. Til å skrive musikken ut for orkester hadde han assistanse av Karl Amundsen, militærmusiker av profesjon og mangeårig dirigent i Bispehaugen ungdomskorps.

På selve jubileumsdagen, 18. mai, var det et omfattende program fra morgen til kveld. Og «jubileumskantaten» fikk sin første fremføring i Levanger kirke kl. 1400 denne dagen. Både kantaten og den forutgående «festgudstjenesten» ble direkte overført i Riksringkastingen, med omfattende forhåndsomtale i «Hallo-Hallo», programbladet på den tiden. Kringkastingen sørget også for å gjøre opptak av kantaten, og opptaket er tatt vare på!

Det var overlærer ved Levanger lærerskole, Thorleif Brekke,

som ledet kantatefremførelsen, med solist Ingrid Vasseljen, Jubileumskoret og Levanger orkesterforening. Jubileumskoret var satt sammen av lokale kor, med Levanger damekor og Arbeidernes mannskor som de sentrale. Så vidt vites var kun en musiker innleid, cellisten Håkon Hoem fra Trondheim. Okkenhaug kom til å samarbeide nært med han også i andre komposisjoner på 1930-tallet.

Så har Levangerkantaten også en historie bak seg, 75 år. I den sammenheng hører også med litt om bruken av kantaten, verket har på ingen måter ligget brakk.

Allerede 2. august samme år ble kantaten gjentatt, på et tidspunkt da virksomheten på utstillingsområdene var på det mest aktive. Denne gangen utendørs, fra musikkpaviljongen på festplassen. I 1961 var det på nytt byjubileum, 125 år, dog med en bismak, Levanger var bestemt omgjort til herredskommune fra neste årsskifte.

Men kantaten ble fremført, med orgelledsagelse i stedet for orkester, og med komponisten selv ved orgelet.

Levanger kirke ble gjenåpnet i 1982, etter omfattende restaurering. Kantaten ble fremført, og gjentatt i Stiklestad kirke, den eneste gangen den er fremført «utenbys»! I 1993 var Festiviten nyrestaurert. Åpningen ble markert med kantaten, denne gang med Frol orkester og Per Anker Johansen som dirigent, et viktig steg i arbeidet mot en fremførelse slik opprinnelig tenkt. Året etter ble Paul Okkenhaug hedret med en konsert samme sted, med pianisten Svein Amund Skara til erstatning for orkesteret.

Orkesterpartiet er utfordrende å spille. Det ble dermed først i tilknytning til Paul Okkenhaug-dagene 2008, som samtidig markerte komponistens 100-årsjubileum, at kantaten for første gang fikk en fremførelse med profesjonelle krefter og helt i tråd med det opprinne-

lige partituret. Fremførelsen i Levanger kirke 26. oktober var således basert på en omfattende gjennomgang av kantaten, et musikalsk restaureringsarbeid om en kan bruke en parallell uttryksmåte til annet arbeid i Levanger.

Kantatens innhold er ordnet i 6 deler. Åpningsdelen Lifangr er en sterk hyllest til byen og dens skjønn, naturgitte omgivelser. I andre del beskrives den eldgamle historien til byen, Sekler ni. Den gamle historien fortsetter også i Jamtskreia, der temaet er Levangers handelstradisjoner med svenskene, martnan. I fjerde del, Strengte kår, er det byens 100-årige historie som er tema, «luers flom tre ganger den omspente, hus og helligdom til ruinhop vendte!» Bybrannene og innbyggernes lidelser pensles ut i musikken før blikket rettes optimistisk fremover: «Av asken steg hver gang på ny med større preg våre fedreby!». Et rent orkesterparti utgjør femte del, Ved Sundet, en hyllest til det vakre og svært betydningsfulle

Levangersundet. I siste del, Finale, tas pulsen på den nye tid, men der samtidig teksten «Kun naturen er den samme, slår om alt den gamle ramme» dvels sterkt ved. Kantaten munner ut i et storslått utformet parti, «Sel er staden Han beskytter!»

I jubileumsåret 2011 kan kantaten videreføres i to nye utgaver. Den ene på DVD. De medvirkende ved fremførelsen i 2008 har velvilligst stilt opptaket til disposisjon. Musikken er sammenstilt med et omfattende fotomateriale fra Levanger og dets historie. Og presentasjonen skjer på selve dagen og klokkeslettet, 18. mai kl. 1400. Den andre «live», til høsten i Levanger kirke, med orkesterdelen i et nyskrevet arrangement av Trond Kolaas, for janitsjar.

(Kilder: Originalmanuskriptet, Nasjonalbiblioteket; Kultur- og kulturmåling 100 årsjubileet, Statsarkivet; Nordre Trondhjems Amtstidende 1936; Kap. Levangerkantaten, Turid G. Husmoen, hovedopp. 2004)